

Вежди Рашидов Снимка: Архив “Новинар”

Рашидов: Талантът е сигурен в себе си, а посредствеността само вдига шум

[Интервю на Аглика Георгиева](#)

Готови сме с наредбата, която ще реши проблемите на колекционерите, казва министърът на културата

Министърът на културата Вежди Рашидов е роден на 14 декември 1951 г. в Димитровград, израства в Кърджали. Баща му е бил миньор, майка му - известна певица на народни песни. Тя умира твърде рано, а бъдещият скулптор учи в сиропиталище. Завършва Художествената академия. Носител е на многобройни международни награди: Златен медал от Ватикана на името на Данте Алигиери, почетен златен медал на Европейската академия за изкуствата в Париж, награда на асоциация „Арт диалог за най-добър чужд автор 1989-1996 г.“ - Париж, и много други. Отличен е с най-високото държавно отличие орден "Стара планина" за особени заслуги към националната ни култура.

- Министър Рашидов, периодът на социализма създаде феномена “творец на заплата”. Смятате ли, както наскоро заяви режисьорът Теди Москов, че времето за чакане на заплати наготово е отминало и артистите ще трябва да се научат да печелят от труда си?

- Да, това, което питате, е точно. Именно затова реформите в сценичните изкуства са закъснели. Когато Теди Москов, един изключително талантлив творец, казва тези думи, за него това е лесно. Ако през 90-те години се радвахме на свободата на словото и на първите частни медии, то Теди Москов в областта на културата е един от първите, който показва, че духовният продукт е реален и продаваем, че талантът струва скъпо. За щастие, реализираната талантлива част от хората, които работят в сферата на сценичните изкуства, са наясно, че реформата е необходимост. Те са сигурни и в себе си. А онова, което е шумно, е посредствеността, която се съмнява в себе си и причината е вътре в нея.

- През годините на прехода често се появяваше дебатът за нуждата от смяна на поколенията в културата. Мислите ли че реформата, която правителството провежда в момента, е решителната стъпка в тази посока, или и младите творци са заразени от вируса на чакането на заплата и публиката ще трябва да се надява да се сменят още поколения?

- Смяната на поколенията става вън от нас. Тази смяна не става с реформа. Ако се вгледаме добре, ще видим, че българските театри, българските сцени са пълни с нови млади и много талантиливи творци. Българското кино се олицетворява до голяма степен от нови млади лица. В галериите и в музеите все повече са проявите на млади дарования. Дори в литературата е така – там виждаме реализацията на млади хора, които са изживели своя катарзис в поколенческият спор. С две думи: животът си тече. Необходимостта от реформи не е за това да се сменят едни хора с други хора, а за да се създадат в условията на 21-ви век нови принципи за съществуването на изкуството, за неговото пазарно остойностяване и за неговото законово гарантирано бъдеще.

- Никога не сте крили, че живеете добре благодарение на труда си като творец. Как е възможно това да се случи в България?

- Когато тръгнеш по чужбина и творчеството ти е необходимо на музеи и галерии зад граница, и когато си носиш парите в къщи, декларирайки ги открито и прозрачно в собствената си държава, можеш да живееш добре благодарение на труда си. Ако в България трябваше да реализирам творчеството си, то отдавна да съм се отказал от изкуството. Аз съм почти на 59 години и имам само три свои творби в Националната художествена галерия и нито един паметник в собствената си родина.

- Културата на диалога включва елемента на емпатия – умението да си представиш чувствата, които изпитва другият. Смятате ли, че успяхте да се поставите достатъчно убедително на мястото на протестиращите си колеги?

- На този въпрос отговорът е толкова лесен – надявам се, че сте разбрали, че първият, който постави на най-високо ниво проблемите на културата, първият, който негодува и протестира в Министерския съвет за орязания бюджет за културата, бях аз. Другото беше един закъснял плач. Хубаво е да се четат стенограмите от заседанията на правителството.

- Вие припознавате повечето от протестиращите днес културни дейци като ваши приятели? Това не затруднява ли диалога ви с тях? Не внася ли в него елемент на лични отношения?

- Да, живели сме години наред заедно с общите ни проблеми. Разбира се, че не цял живот съм бил и ще бъда министър. Мое дълбоко убеждение е, че диалог има между хора, които си говорят, а не между хора, които се надвикват. Лично отношение има там, където участваш в конкуренция с някого. Аз моя хляб съм го печелил с изложбите си в чужбина и никога не съм реализирал нещо с каквито и да е български субсидии, така че за лично отношение не може да се говори.

- Поредният протест е на колекционерите срещу Закона за културното наследство. Планирате ли промени в закона и наредба НЗ, която изисква идентификация на културните ценности – формулировка с неясно съдържание според проф. Валери

Стефанов?

- Критиките трябва да бъдат отправени към авторите на закона. Не е честно, нито достойно с мълчаливо съдействие да е създаден един лош закон и днес ние, без да имаме вина, да берем негативите от него. Да, този закон трябва да се огледа обстойно, защото се налага вече втори път да внасяме поправки в него. Ще посоча също, че написихме изцяло наново наредба НЗ.

- В тази връзка трябва ли художниците да идентифицират собствените си картини, за да ги продават, както казаха Светлин Русев и Ивайло Мирчев?

- Това изискване е също част от надробената в този закон глупост. Проблемът се урежда с поправките в Наредба НЗ. Съвременните автори все по-свободно трябва да могат да творят и произведенията им все по-свободно да могат да се движат по своя път. Защото съвременните ни творци са реално на пазара и сами търсят своите галерии и купувачи, без да искат нищо от държавата.

- Има ли официално становище на Министерски съвет за противоречието между Закона за бюджета и Закона за филмовата индустрия?

- Когато има тежки кризи, когато има антикризисни мерки, когато законът за бюджета на държавата се прави в условия на спад в икономиката, а законът за киното е създаден за условия на достатъчен икономически растеж, е ясно за всички откъде идва противоречието. Не може бюджетът на министерството на културата да е на минус 40 на сто, не може бюджетът за театрите, за училищата по изкуствата, за музеите и галериите, за археологията, за консервацията и реставрацията да е драстично намален в условията на финансова криза, а единствено за киното този бюджет да е 100 процента. Мисля, че в това отношение има неразбиране на ситуацията от някои среди.

- Постигнахте ли съгласие със СУ за управлението на Двореца и Ботаническата градина в Балчик?

- Собствеността върху Държавния културен институт Двореца – Балчик е държавна, а комплексът е паметник на архитектурното и парковото строителство с национално значение. Така че изключително право на държавата е да се разпорежда със своята собственост и да я предоставя за ползване. На Софийския университет е предоставено право да ползват част от парка с учебна цел. Жалко, че някои хора искат да се изживяват като собственици, вместо да стопанисват предоставеното им от държавата. Не виждам какъвто и да е спор или конфликт между Министерството на културата и Софийския университет. Министерството на културата не претендира за ползваните от университета терени и по никакъв начин не възпрепятства научната дейност на Алма Матер там.

- Наскоро НИМ и музеят в Пловдив влязоха в конфликт относно съхранението на Панагюрското съкровище. Какво е вашето мнение - дали съкровищата трябва да стоят в София, или да помагат за развитието на туризма в провинциалните градове?

- Всичко, което излиза от недрата на българските земи, е публична държавна

собственост и принадлежи не на мястото, където е открито, а на всички българи, на цяла България. Законът е категоричен и трябва да се спазва, останалото са само думи.